

ЗВИЧАЇ Й ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА В РОМАНІ Є. ГРЕБІНКИ „ЧАЙКОВСЬКИЙ”

Гончарова М., студ.гр. ЖТ-71

Роман Є.Гребінки “Чайковський” близький за принципами художнього відображення історичного минулого до відомої повісті Миколи Гоголя “Тарас Бульба”, проте український письменник індивідуально і творчо опрацював документальні матеріали, фольклорні джерела, родинні перекази. Щоб типізувати описані в творі події та характери, автор свідомо уникає згадок у ньому про конкретних історичних осіб, не прив’язує пригоди персонажів до певного часу. Основна його увага зосереджена на тому, щоб, оповивши серпанком героїчної романтики, подати читачеві небуденні постаті козаків, щирих, добрих і сміливих людей, яких жорстокий час змушував жити за законами лицарської честі.

Автор доводить, що звичаї і традиції запорозьких козаків були породжені й виправдані складною історичною добою, боротьбою з ворогами, а проте в цих законах життя лишалося місце для любові, дружби, вірності, шляхетності. Наприклад, за химерними і грізними постатями полковника Івана і його вірного слуги Гадюки вгадуються лицарські вчинки, чесність і вірність, готовність захищати рідну землю до останнього подиху. Мальовниче розповідає Є. Гребінка про такі звичаї, коли жінці під страхом смерті заборонялося з’являтися на Січі, а від страти засудженого за злочин козака могла врятувати дівчина, згодившись взяти його за чоловіка. Герой повісті Олексій Попович проходить усі ступені прилучення новачка до козацького братства: його навчають січової дипломатії, дають нове прізвище, своєю щирою молитвою він рятує чайку від штурму під час морського походу. Повість щедра на описи щоденного козацького побуту, коли цінувалися виключно особисті заслуги перед товариством, а не гроші, високе становище чи походження. Автор з повагою пише про рівність, пошану до Бога, проте ми можемо помітити також, що серед козацтва траплялися й люди підступні та легковажні, як і в багатьох військових колективах.

Отже, широко показавши звичаї, побут і закони козацького життя, Є. Гребінка на основі багатьох історичних і фольклорних джерел показав, що запорожці, хоч і не були ідеальними з боку людської моралі, проте являли собою грізну силу, здатну захистити від ворогів український народ і православну віру.

Наук. кер. - Калантаєвська Г.П., к. філол. н., доцент